

Nr 453

Av herr **Hanson, Per-Olof**, angående befogenheten att besluta om åtal mot svensk medborgare för utom riket förövat brott.

Ett intensivt nordiskt straffrättsligt samarbete pågår för närvarande. Det håller på att utvecklas efter ett flertal skilda linjer. En väg är att personer, som vid tillfälligt besök i ett grannland där begått en förseelse eller ett brott, efter hemkomsten dömes för detta vid hemortens domstol. Då denna domstol har att tillämpa det egna landets rätt, är en förutsättning för att denna ordning skall kunna praktiseras att den förseelse eller det brott, varom är fråga, bestraffas även i hemlandet. Däremot kan uppenbarligen straffsattserna vara olika i de olika länderna.

Av praktiska skäl kan denna metod vidare komma i fråga endast då polisutredningen i brottslandet är i huvudsak klarläggande. Om vittnesbevisning erfordras, måste denna i allmänhet upptagas där vittnena finns, d. v. s. regelmässigt i det land, där förseelsen eller brottet begåtts.

En ytterligare förutsättning för tillämpning av denna metod är att brottslandets myndigheter på ett eller annat sätt underrättas om att vederbörande lagförts i hemlandet för vad han låtit komma sig till last och därefter avstår från att åtala honom. Den det gäller får icke riskera att vid ett nytt besök i det andra landet bli straffad en andra gång för en gärning, som han redan sonat i hemlandet.

Denna form av nordiskt straffrättsligt samarbete har hittills kommit till användning bl. a. i fråga om rattfylleribrott. Svenskar, som i Danmark eller Norge har gjort sig skyldiga till rattfylleri, har sålunda, sedan de återvänt till Sverige, lagförts vid svenska domstolar. Utredningen har i dessa fall verkställts av grannlandets polis- och åklagarmyndigheter, som därefter översänt materialet till svensk åklagarmyndighet, varefter åtal kommit till stånd.

För att åtal skall kunna i dylika fall väckas vid svensk domstol, fordras emellertid enligt 1 kap. 1 § strafflagen Kungl. Maj:ts tillstånd. Varje ärende av denna art blir konseljärende. Denna omständliga gång leder självfallet till att den här angivna formen för straffrättsligt samarbete icke kommer till användning i den omfattning, som skulle vara lämpligt.

Med den alltmera ökade internordiska samfärdseln måste det tyvärr då och då hända, att en svensk vid besök i annat nordiskt land gör sig skyldig till överträdelse av grannlandets bestämmelser. I stor utsträckning är det fråga om turister, som inom kort tid efter förseelsens begående återvänder

till Sverige, varför tillfälle till lagföring icke erbjuder sig i det land, där förseelsen begåtts. Det förutsättes här, att brottet icke är av den svårhetsgrad, att utlämning med vad det innebär av frihetsberövande rimligen kommer i fråga.

Att befogenheten att väcka åtal mot svensk för brott, förövat utom riket och icke riktat emot Sverige eller mot svensk man, ansetts böra läggas hos Kungl. Maj:t, beror självfallet på att tidigare ärenden av denna art ofta innefattat allvarliga utrikespolitiska överväganden och för övrigt var sällsynt förekommande, varför det ansågs lämpligt att regeringen fick ta ställning därtill. Med den ökade frekvensen av dylika fall med anknytning till annat nordiskt land och då fråga oftast är om mindre förseelser, synes tidpunkten nu vara kommen att decentralisera avgörandet åtminstone i enklare fall. Hinder möter knappast mot att låta avgörandet i åtalsfrågan träffas av statsåklagare, vilken i en rad andra fall har att företaga liknande lämplighetsöverväganden.

Förevarande spörsmål kan lämpligen beaktas i samband med det nu pågående arbetet på utarbetande av ny brottsbalk. Den nuvarande bestämmelsen i strafflagen torde kunna omarbetas på sådant sätt, att statsåklagare i viss utsträckning, t. ex. beträffande lindrigare brott, som begåtts i nordiskt grannland, skulle äga besluta i åtalsfrågan med möjlighet för honom att hänskjuta frågan till Kungl. Maj:t i särskilda fall, t. ex. om särskilda utrikespolitiska omständigheter skulle föreligga.

Under återopande av det anförda hemställes,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att i det förslag till brottsbalk, som kan väntas komma att föreläggas riksdagen, befogenheten att besluta om åtal mot svensk medborgare för utom riket förövat brott i vissa fall överflyttas från Kungl. Maj:t till statsåklagare.

Stockholm den 27 januari 1960

Per-Olof Hanson